Талап, еңбек, терең ой, қанағат, рахым - ойлап қой

Абай-Ақиқат

№31 (4084)

Сенбі, 8 тамыз 2015 ж.
Суббота, 8 августа 2015 г.

Аудандық апталық газет
Еженедельная районная газета

abayhabar@mail.ru

ГАЗЕТ 1974 ЖЫЛДЫҢ 2 АҚПАНЫНАН ШЫҒАДЫ / ГАЗЕТА ИЗДАЕТСЯ С 2 ФЕВРАЛЯ 1974 ГОДА

ЧИНОВНИК И ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬ

В Абайском районе продолжается работа по созданию диалоговой площадки между бизнесом и властью. 5 августа состоялась встреча акима Абайского района Серика Шайдарова с

предпринимателями, с участием прокурора района и руководителей государственных учреждений.

Проблемы предпринимателей всегда можно решить в процессе диалога. Главное, создать для этого мощную площадку. Именно такой диалог между бизнесом и властью нужно наладить в первую очередь.

Уже сегодня, в рамках единой программы поддержки и развития бизнеса, направленной на улучшение бизнес климата в стране, в Абайском районе разработана Карта развития предпринимательства. Ее цель выработка конкурентной стратегии развития района на основе активизации ресурсного и экономического потенциала.

На микрокредитование в рамках Карты развития предпринимательства Абайского района на 2015-2017 году планируется направить 215 миллионов тенге. В ходе реализации Карты развития предпринимательства объем финансирования будет уточняться с учетом новых проектов.

Согласно программам развития района одним из основных направлений индустриально-территориального развития района является развитие агропромышленного комплекса и горнодобывающей промышленности. Открытие новых и расширение существующих производств направлены на увеличение объемов переработки в районе сырья, на выпуск высококачественной конкурентоспособной продукции, на заполнение потребительского рынка продуктами собственного производства.

В будущем ожидается постепенное повышение эффективности сельского хозяйства. Переход от экстенсивного ведения хозяйства к интенсивному будет обеспечен за счет объединения и укрепления хозяйств, рационального распределения и использования земель, максимального использования механизмов государственной поддержки, а также реализации стратегических планов развития региона.

С презентацией «Карта развития предпринимательства Абайского района на 2015- 2017 годы» перед бизнесменами выступил руководитель отдела предпринимательства и промышленности Абайского района Адил Сейлов. В своем выступлении он подробно остановился на основных проблемных вопросах, рисках, сдерживающих факторах, конкурентных преимуществах и возможностях развития бизнеса в районе.

«В целом сформулированные угрозы и возможности предопределили необходимость разработки Карты развития предпринимательства Абайского района, как документ рекомендательного характера. В соответствии с текущим развитием предпринимательства, уровнем обеспеченности населения отдельными товарами и услугами, определены социально и экономически значимые направления развития предпринимательской деятельности: агропромышленный кластер, кластер бытовых услуг, кластер строительных материалов, туристический кластер» - отметил Адил Келдешевич.

Он также подчеркнул, что развитие предпринимательства в рамках программы «Дорожная карта занятости 2020» является эффективным инструментом повышения благосостояния самостоятельно занятого населения, снижения иждивенчества и стимулирования трудовой занятости.

Акция «Чиновник и предприниматель» проводится в районе не первый раз и носит постоянный характер. Целью проведения акции является налаживание обратной связи с малым и средним бизнесом, разъяснение норм законодательства, регулирующего предпринимательскую деятельность, выявление и устранение существующих административных барьеров, а также обсуждение наиболее актуальных вопросов, возникающих во взаимоотношениях госорганов и субъектов предпринимательства.

Одной из главных задач проводимой акции является доведение информации до субъектов предпринимательства о том, что необходимо знать и соблюдать действующее законодательство. Эту задачу выполняет РПП Карагандинской области в рамках акции «Чиновник и предприниматель».

Директор филиала Абайского района палаты предпринимателей Карагандинской области Надежда Перегон, призывала участников к конструктивному и активному диалогу. Предприниматели задавали вопросы и поднимали проблемы, которые на сегодняшний день препятствуют развитию бизнеса.

На все интересующие вопросы, были даны конкретные ответы и разъяснения.

Надо отметить, что в целях защиты субъектов частного предпринимательства от незаконных проверок со стороны государственных контролирующих органов, а также поддержки предпринимательства, в рамках проводимой акции «Чиновник и предприниматель» за 6 месяцев 2015 года прокуратурой района в сфере защиты прав предпринимателей проведено – 14 проверок, выявлено – 237 и устранено – 233 нарушения законности, внесено – 5 представлений, по результатам рассмотрения которых привлечено к дисциплинарной ответственности – 4 должностных лица, мерами прокурорского реагирования защищены конституционные права – 230 индивидуальных предпринимателей.

По окончанию встречи все участники сошлись на том, что в целях достижения в дальнейшем слаженной работы и интенсивного развития предпринимательства такие встречи за круглым столом просто необходимы, т.к. в процессе взаимного обмена информацией и выслушивания мнений становится возможным деловое и партнерское отношение и взаимодействие с представителями госорганов. Их целью является доведение до сведения предпринимателей изменений и дополнений в законодательство, разъяснение отдельных положений закона, предупреждение незаконного вмешательства в деятельность предпринимателей со стороны контролирующих органов.

Марина Уткина

АУДАНДЫҚ ӘКІМДІКТЕ

ҚОРШАҒАН ОРТА МЕН ҚОҒАМДЫҚ ҚҰҚЫҚ

Апта басында аудан әкімі Серік Жаманқұлұлының төрағалығымен өткен жиналыс көптен бері мезгіл мінберінен түспеген мәселеге бағытталды. Аудандық мәслихат хатшысы Б.А.Цай және аудан әкімінің орынбасарлары мен аудандық бөлім басшылары бас қосқан кеңес тақырыбы: қатты тұрмыстық қалдықтар төгетін арнайы алаңдарды заңды түрде реттеу, екіншісі- өзін-өзі басқарудың жергілікті жұмыстары жайында болды.

Бірінші сауал жөнінде, Топар кентіндегі өндірістік және қатты тұрмыстық қалдықтар сақтайтын орындардың заңдастыру шаралары мен қоқыс жинау жағдайларындағы тарифтік жүйелерді жөнге келтіру жолдары қарастырылды. Осы мәселеге байланысты, шаруашылық субьектісінің жоқтығынан өткен жылдары заңды орындар айыппұл салған болатын. «Абай-көркем» МКК басшысы Ернар Байғозинов пен Топар кенті әкімінің орынбасары Нұржан Кенжебаевқа сауалдар қойылып, жауаптары тыңдалды. Биыл осындай қажеттілікпен қоқыс төгетін екі алаңды заңдастырымыз. Олар елдімекендерден алыс, малжайылымдары мен егістіктерден шалғай, экологиялық талаптарға сай болғаны жөн. Еңбек етіп пайда табатындарға иесіз қалған сынақ алаңдарын жалға беріп, комуналдық меншік арқылы жұмыс істеу жобаларын ұсынды. Қоқысты сақтап, өңдеу дамыған мемелекеттерде мейлінше бизнеске айналған.

Екінші тақырып: жергілікті басшылықтың өзін-өзі басқару яғни құқықтық, қоғамдық, әкімшілік тарапынан болған заң бұзушылықтарды ішінара реттеу жұмыстарына ойысты. Аудан әкімі, өз тараптарында әкімдер жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару жөніндегі заңдағы өзгерістерде пайда болған қосымша қаражатты пайдалану механизмін қолданбайтынын атап өтті. Жұмыс бағытын ҚБШ толықтыруға бұрып, қаржыны елдімекендерді көркейту үшін қолдануды тапсырды.

Өз тілшімізден

В РАЙОННОМ АКИМАТЕ

В РАБОЧЕМ РИТМЕ

Аким района Шайдаров Серик Жаманкулович провел ряд рабочих совещаний, на повестку дня которых были вынесены такие актуальные вопросы, как определение потенциала развития сельского хозяйства в населенных пунктах района, об улучшении деятельности коммунального государственного предприятия «Жигер-Су», о подготовке к празднованию 170-летия Абая Кунанбаева в Абайском районе. На всех совещаниях аким детально рассмотрел организационные моменты и дал соответствующие поручения, одним из которых является ежедневный отчет руководителей сфер о проделанной работе.

Под председательством акима района состоялось совещание по проблемному вопросу - об упорядочении полигона ТБО пос. Топар. В ходе совещания найдены пути решения проблемы по приданию официального статуса полигону – глава района поручил составить алгоритм по оформлению документации, принятию соответствующего постановления акимата. Руководителю отдела ЖКХ было поручено оформить разрешительные документы по эмиссии в окружающую среду, тарифу на захоронение и утилизации.

С участием заинтересованных государственных органов, под председательством акима района проведено рабочее совещание по вопросу реализации программы модернизации ЖКХ. По итогам совещания поручено взять вопрос на постоянный контроль с регулярным рассмотрением на рабочих совещаниях. Дано задание изучить финансово-экономическое обоснование программы, составить алгоритм ее реализации в Абайском районе, представить полный анализ по затраченным финансовым средствам, создать рабочую группу, разработать план-задание по исполнению претензионно-исковой работы.

5 ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫХ РЕФОРМ
100 КОНКРЕТНЫХ ШАГОВ

Оптимизация инстанций судебной системы поднимет роль и значение Верховного Суда

Оптимизация инстанций судебной системы поднимет роль и значение Верховного Суда как высшей кассационной инстанции. Такое мнение на брифинге в СЦК озвучил представитель НПО «Евразийский правозащитный центр» Ермек Абдрасулов.

«Оптимизация инстанций судебной системы поднимет роль и значение Верховного Суда как высшей кассационной инстанции, позволит обеспечит правильную реализацию норм Конституции и конституционного закона о судебной системе. Конституция Республики Казахстан предусмотрела принципиально иную задачу для Верховного Суда, чем для местных судов, и такое распределение ролей в судебной системе является соответствующим принципам правового государства, поскольку без такого разграничения функций никакой порядок движения судебных дел по инстанциям не сможет гарантировать абсолютной справедливости и законности в отдельном случае», - рассказал спикер.

Напомним, Глава государства в озвученном Плане нации – 100 конкретных шагов отметил необходимость оптимизации инстанций судебной системы для упрощения доступа граждан к правосудию. Предусматривается переход от пятиступенчатой системы правосудия (первая, апелляционная, кассационная, надзорная и повторная надзорная) к трехуровневой (первая, апелляционная, кассационная).

Миланнан Астанаға дейін: француз велосипедшісі ЭКСПО астаналарын аралады

3 тамызда «Астана ЭКСПО-2017» ҰК» АҚ атсалысуымен Қазақстандағы Франция елшілігі Alstom компаниясымен бірлесе отырып, «SunTrip – From Expo to Expo» имидждік веложарысының қатысушысы Паулинде ла Марньемен салтанатты кездесу рәсімін ұйымдастырды. Француз велосипедшісі ЭКСПО-ның үш астанасы - Милан (2015), Анталья (2016) және Астанаға (2017) саяхат жасады.

Паулин 9 мың шақырымдық жолды жүріп өтіп, Бәйтерек монументі жанындағы алаңға велосипедімен жетті. Салтанатты кездесу Францияның Қазақстандағы Төтенше және өкілетті елшісі Франсис Этьеннің сәлемдесу сөзінен басталды.

Бұл саяхаттың мақсаты Европа мен Қазақстан арасындағы жақындықты көрсету. Сонымен қатар, Паулиннің велосипеді күн энергиясы көмегімен қозғалатындықтан, веложарыс «таза» энергия идеясын ілгерілетуді көздеген болатын. Мұндай велосипедпен күніне шамамен 200 шақырым жолды 40-60 сағ./шақ. жылдамдықпен жүріп өтуге болады. Паулиннің сөзіне сүйенсек, ең бастысы велосипедші төзімді болуы керек.

«Сіз табиғатқа және энергия көздеріне ұқыпты қараудың жарқын үлгісін көрсеттіңіз. «Болашақ энергиясы» тақырыбына арналған Астанадағы ЭКСПО-2017 көрмесін өткізу қарсаңында бұл мәселе аса өзекті», - деді сәлемдесу сөзінде «Астана ЭКСПО-2017» ҰК кеңесшісі Роза Асанбаева. Ұлттық компания елорданың туристік жолбағдарын жетілдіру және «RecommendedbyEXPO» белгісі қойылған (гиперссылка на новость) туристерге арналған ең үздік бағыттардың тізімін құру бойынша жұмыс жүргізіп жатыр. Солардың бірі «Түнгі Астана шырақтары» саяхаттық бағдары Паулинге сыйлық ретінде табысталды.

Қайсар велосипедші жиналғандарға алғысын білдіріп, Қазақстанның елордасы өте сұлу екендігін атап өтті. Ол міндетті түрде ЭКСПО-2017 көрмесіне келемін деп уәде берді. «Менің саяхатымның мақсаты қалаған адам табиғатты ластандырмастан елдерді аралай алатынын көрсетуді көздеді. Сондай-ақ, техникалық инновацияларды «гаражда» отырып-ақ өз қолыңмен жасауға болатынын көрсетуге бағытталды», - деді Паулин.

«Sun Trip жобасы 2013 жылы экологиялық көлік түрлерін ілгерілетуге бағытталған экологиялық бастама ретінде іске қосылған болатын. Сондай-ақ, веложарыс барысында бірнеше ондаған адам күн энергиясымен жүретін велосипедпен әлемді шарлауда. Жол-жөнекей спортшылар әр түрлі қалаларда аяндап, жергілікті халықпен тілдесіп, «таза» энергетиканың дәуірі басталғанын өзінің ісі арқылы үлгі ретінде насихаттап көрсетеді. Биылғы жарысқа көптеген адамдар қатысқан болатын, бір топ адам Миланнан Антальяға қарай саяхатқа шықты, алайда Антальядан Астанаға дейін жетуге тек Паулин ғана бел буған көрінеді.

РЕШЕНИЕ

председателя 43 внеочередной сессии Абайского районного маслихата

г.Абай № 43/476 от 5 августа 2015 года

О созыве 43 внеочередной сессии Абайского районного маслихата

Созвать 43 внеочередную сессию Абайского районного маслихата 10 августа 2015 года в 11-00 часов в здании районного акимата, в кабинете № 25.

Председатель сессии М.Лозинский

СООБЩЕНИЕ

На рассмотрение 43 внеочередной сессии Абайского районного маслихата вносятся вопросы:

1. О внесении изменений в решение 37 сессии Абайского районного маслихата от 23 декабря 2014 года № 37/387 «О районном бюджете на 2015-2017 годы».
2. О присвоении звания «Почетный гражданин Абайского района».

Секретарь Абайского районного маслихата Б. Цай

9 августа - День строителя

СТРОИТЕЛИ МИР СОЗДАЮТ

9 августа будет отмечаться профессиональный праздник - День строителя. Со времен первых зодчих и до наших дней труд строителей почитается людьми как один из самых благородных и важных для человека.

В Послании Президента Республики Казахстан Н.А.Назарбаева народу Казахстана «Нұрлы жол - Путь в будущее» от 11 ноября 2014 года отражено, что Стержнем Новой Экономической Политики станет План инфраструктурного развития, который рассчитан на 5 лет.

В текущем году завершена реконструкция электрических сетей и линий уличного освещения пос.Вольный. В целях дальнейшего повышения качества теплоснабжения города на средства областного бюджета разработана проектно-сметная документация по объекту: «Реконструкция магистральных тепловых сетей от КарГРЭС-2 до г.Абай».

На средства районного бюджета разработаны проектно-сметные документации на строительство (реконструкцию) водопроводных сетей пос.Вольный, с.Жартас, с.Самарка, с.Юбилейное, с.Агрогородок. Реализация данных бюджетных инвестиционных проектов в 2016-2017 годах позволит обеспечить жителей качественным централизованным водоснабжением.

В связи с тем, что проблема обеспечения населения жильём продолжает оставаться острой, в текущем году представлены в областное Управление строительства бюджетные заявки на строительство двух 9-ти этажных, 36-ти квартирных арендных жилых домов в г.Абай и 12-ти квартирного арендного жилого дома в пос.Топар с подводящей инженерно-коммуникационной инфраструктурой. В рамках Программы развития регионов до 2020 года, приоритет 2 «Строительство доступного жилья» ведется разработка проектно-сметной документации на строительство подводящей инженерно-коммуникационной инфраструктуры к малоэтажной застройке индивидуальными жилыми домами в г.Абай.

Отрадно отметить, что в июле месяце на средства районного бюджета начато строительство крытого бассейна в г.Абай. Возведение спортивного объекта в городе, известном своими спортивными достижениями, является знаменательным событием.

Особо хотелось бы сказать о строительстве социально-значимых объектов. Так, с прошлого года ведется строительство сельской общеобразовательной школы на 320 мест в с.Курминское. Завершение объекта позволит решить многолетнюю проблему, так как существующая школа признана аварийной.

В 2015 году по Программе «Дорожная карта занятости-2020» ведется строительство сельских врачебных амбулаторий на 25 посещений в смену в п.Карабас, с.Жартас, с.Курминское. Реализация проектов увеличит пропускную мощность СВА и будет способствовать улучшению качества медицинского обслуживания населения.

Весной текущего года вследствие паводковой ситуации пострадали жилые дома в с.Жумабек и п.Талды-Кудук. В настоящее время за счёт бюджетных средств завершается строительство 4-х одноквартирных жилых домов для пострадавших жителей. Благодаря спонсорской поддержке ТОО «Казахмыс Энерджи», ТОО «Караганда-Неруд» (Дедуренко А.И.) и крестьянского хозяйства «Шыгыс» (Осин Ш.А.) так же для пострадавших восстановлены два жилых дома и строится 2-х квартирный жилой дом в с.Жумабек.

В канун профессионального праздника сердечно поздравляю работников, ветеранов отрасли с Днём строителя и желаю крепкого здоровья, счастья, благополучия и новых успехов в труде на благо нашего района.

М.Магзин,
руководитель ГУ «Отдел строительства Абайского района»

МОЛОДЕЖНАЯ ПОЛИТИКА

АКЦЕНТ НА МОЛОДЫХ

Их взгляды устремлены в будущее, они активно участвуют в общественных делах и находятся в курсе событий, происходящих в стране и мире. Молодые лидеры. Именно они оказались в центре внимания IX районного форума сельской молодежи «Болашаққа жол». Ставший уже доброй традицией форум, проходивший в этом году в течение двух дней, открыл новые имена молодежных лидеров, зародил интересные идеи и инициативы. Организатором мероприятия выступили районный отдел внутренней политики, культуры и развития языков и Центр по работе с молодежью. Программа форума была очень насыщенной. Кульминацией стало торжественное открытие форума, где чествовали ярких представителей молодежи района.

Основные задачи форума – вовлечение сельской молодежи в реализацию государственной молодежной политики,

консолидация лидеров молодежного движения сел и поселков в целях формирования единой организованной молодежной структуры района, активизация деятельности всех заинтересованных структур в реализации государственной молодежной политики. Участниками мероприятия стали специалисты аппаратов акимов сел и поселков, молодые предприниматели, активисты, волонтеры, рабочая молодежь.

В районном ДК были организованы сразу несколько интересных мероприятий. Как стать лидером третьего тысячелетия, молодым и активным рассказала бизнес-тренер компании «Профессионал» Надежда Зубова. Семинар-тренинг «Самомотивация» провела тренер Марина Леонова.

А чтобы получить сертификат в сумме 50 тысяч тенге, ребята защищали свои проекты на лучшую идею по проведению активного досуга на селе перед компетентным жюри, проявляя свои ораторские способности и интеллект. Молодым людям необходимо было организовать новый очаг молодежной культуры или расширить возможности созданного молодежного формирования. Одним из критериев оценки являлся охват молодежи. Сельчане самостоятельно подготовили смету проектов и слайды. В ходе конкурса были отобраны два лучших проекта. Под аплодисменты зрителей сертификаты по 50 тысяч тенге вручили Кристине Прокофьевой из с.Жартас на реализацию проекта «Организация кружка «Фитнес» и жительнице п. Карабас Милане Оспановой, представившей проект строительства волейбольной площадки. Приятной неожиданностью стало решение представителей общественного объединения «Жас дәурен» об оказании спонсорской помощи на приобретение волейбольной сетки для молодежи села Юбилейное. Им понравилась активная жизненная позиция и любовь к родному краю молодого лидера села Юбилейное.

На сцене районного ДК состоялось торжественное открытие форума. С приветственным словом выступил директор Центра по работе с молодежью

Абайского района Думан Тусенов.

- Принимать участие в жизни страны, сыграть свою роль в осуществлении перемен, которые имеют поистине историческое значение, - эти желания присущи каждому, кто считает себя патриотом, и еще в большей мере они свойственны представителям молодого поколения. У молодых людей, выросших в условиях суверенитета, есть желание быть причастными к определению

дальнейшей судьбы страны. Мы – будущее, нам продолжать славные дела отцов и матерей, построивших нашу страну, - сказал Д.Тусенов.

Благодарственными письмами акима района за активное участие в общественно – политической жизни района и вклад в реализацию государственной молодежной политики были награждены: волонтер Ильдар Назипов, главные специалисты по социальным вопросам, делам молодежи и спорта аппаратов акимов села Юбилейное и Карагандинского сельского округа Олеся Кожабекова и Оксана Гайдукова.

После официальной части ребята направились на зону отдыха в поселке Топар, где для них были организованы увлекательные спортивные, познавательные и развлекательные конкурсы. А в ночное время разгоревшийся костер дружбы сплотил всех.

Не менее интересным стал второй день форума. Молодые лидеры обрели новый опыт – научились владеть стратегией достижения цели и набраться сил при помощи медитации на природе. В этом им помогла опытный психолог ЧУ «Позитивное развитие» Оксана Панасиди. Подтверждая на деле приверженность к здоровому образу, жизни ребята с удовольствием приняли участие в спортивных соревнованиях по волейболу.

Организаторы считают, что главная цель – сплотить и поднять дух молодежи, стремление действовать сообща и во благо, достигнута, а значит будущее Казахстана – в надежных руках!

Кайрат БЛЯЛОВ

АБАЙ ҚҰНАНБАЕВТЫҢ ТУҒАНЫНА - 170 ЖЫЛ / 170-ЛЕТИЕ АБАЯ КУНАНБАЕВА

АБАЙДЫҢ ҚАРА СӨЗДЕРІ

ОТЫЗ ЕКІНШІ СӨЗ

Білім-ғылым үйренбекке талап қылушыларға әуелі білмек керек. Талаптың өзінің біраз шарттары бар. Оларды білмек керек, білмей іздегенмен табылмас.

Әуелі - білім-ғылым табылса, ондай-мұндай іске жаратар едім деп, дүниенің бір қызықты нәрсесіне керек болар еді деп іздемекке керек. Оның үшін білім-ғылымның өзіне ғана құмар, ынтық болып, бір ғана білмектіктің өзін дәулет білсең және әр білмегеніңді білген уақытта көңілде бір рахат хұзур хасил болады. Сол рахат білгеніңді берік ұстап, білмегеніңді тағы да сондай білсем екен деп үміттенген құмар, махаббат пайда болады. Сонда әрбір естігеніңді, көргеніңді көңілің жақсы ұғып, анық өз суретімен ішке жайғастырып алады.

Егер дін көңілің өзге нәрседе болса, білім-ғылымды бір-ақ соған себеп қана қылмақ үшін үйренсең, ондай білімге көңіліңнің мейірімі асырап алған шешеңнің мейірімі секілді болады. Адамның көңілі шын мейірленсе, білім-ғылымның өзі де адамға мейірленіп, тезірек қолға түседі. Шала мейір шала байқайды.

Екінші - ғылымды үйренгенде, ақиқат мақсатпен білмек үшин үйренбек керек. Бахасқа бола үйренбе, азырақ бахас көңіліңді пысықтандырмақ үшін залал да емес, көбірек бахас адамды түземек түгіл, бұзады. Оның себебі әрбір бахасшыл адам хақты шығармақ үшін ғана бахас қылмайды, жеңбек үшін бахас қылады. Ондай бахас хусідшілікті зорайтады, адамшылықты зорайтпайды, бәлкім, азайтады. Және мақсаты ғылымдағы мақсат болмайды, адам баласын шатастырып, жалған сөзге жеңдірмекші болады. Мұндай қиял өзі де бұзықтарда болады. Жүз тура жолдағыларды шатастырушы кісі бір қисық жолдағы кісіні түзеткен кісіден садаға кетсін! Бахас - өзі де ғылымның бір жолы, бірақ оған хирслану жарамайды. Егер хирсланса, өз сөзімшіл ғururлық, мақтаншақтық, хусідшілік бойын жеңсе, ондай адам бойына қорлық келтіретұғын өтіріктен де, өсектен де, ұрсып-төбелесуден де қашық болмайды.

Үшінші - әрбір хақиқатқа тырысып ижтиһатыңмен көзің жетсе, соны тұт, өлсең айрылма! Егерде ондай білгендігің өзіңді жеңе алмаса, кімге пұл болады? Өзің құрметтемеген нәрсеге бөтеннен қайтіп құрмет күтесің?

Төртінші - білім-ғылымды көбейтуге екі қару бар адамның ішінде: бірі - мұлахаза қылу, екіншісі - берік мұхафаза қылу. Бұл екі қуатты зорайту жаһатінде болу керек. Бұлар зораймай, ғылым зораймайды.

Бесінші - осы сөздің он тоғызыншы бабында жазылған ақыл кеселі деген төрт нәрсе бар. Содан қашық болу керек. Соның ішінде уайымсыз салғырттық деген бір нәрсе бар, зинһар, жаным, соған бек сақ бол, әсіресе, әуелі - құданың, екінші - халықтың, үшінші - дәулеттің, төртінші - ғибраттың, бесінші - ақылдың, ардың -бәрінің дұшпаны. Ол бар жерде бұлар болмайды.

Алтыншы - ғылымды, ақылды сақтайтұғын мінез деген сауыты болады. Сол мінез бұзылмасын! Көрсеқызарлықпен, жеңілдікпен, я біреудің орынсыз сөзіне, я бір кез келген қызыққа шайқалып қала берсең, мінездің беріктігі бұзылады. Онан соң оқып үйреніп те пайда жоқ. Қоярға орны жоқ болған соң, оларды қайда сақтайсың? Қылам дегенін қыларлық, тұрам дегенінде тұрарлық мінезде азғырылмайтын ақылды, арды сақтарлық беріктігі, қайраты бар болсын! Бұл беріктік бір ақыл, ар үшін болсын!

СЛОВА НАЗИДАНИЯ АБАЯ

СЛОВО ТРИДЦАТЬ ВТОРОЕ

Тем, кто стремится усвоить науку, необходимо знать условия, без которых невозможно достичь цели.

Во-первых, обретая знания, не ставь себе задачи получить через них какую-нибудь выгоду. Чтобы заняться наукой, прежде всего нужно полюбить ее, иметь стремление к ней. Если ты ценишь знания как высшее благо, каждое открытие новых истин принесет твоей душе покой и удовлетворение. Крепко запоминай то, что ново для тебя, тогда появится стремление к поискам, любовь к науке, память хорошо усвоит и запечатлеет в себе то, что ты видел и слышал.

Если же мысли твои заняты другим, а науку ты ищешь из жажды накопительства, твое отношение к знаниям будет таким же, как отношение мачехи к пасынку. Когда душа и мысли поистине благосклонны к науке, она и сама становится благосклонной — легко дастся. С половинчатой благосклонностью она и воспринимается половинчато.

Во-вторых, изучая науки, ставь перед собой ясные и благородные цели, не стремись приобрести знания для того, чтобы иметь возможность спорить с другими. В разумных пределах споры помогают обрести твердость в убеждениях, но чрезмерное увлечение ими только портит человека. Потому что охотники до словесной перебранки чаще всего затевают споры не для выяснения истины, а чтоб блеснуть своими знаниями, одержать верх над другими. Такие споры рождают зависть, они не прибавляют человечности, не служат науке, напротив — сбивают людей с толку. Это — занятие смутьянов. Тот, кто сбивает с праведного пути сотни людей, не стоит мизинца того, кто возвратил на путь истины хотя бы одного человека! Да, споры — один из путей науки, но тот, кто втягивается в них, рискует стать самодовольным спесивцем, завистливым сплетником. Такому человеку в спорах не чужды и ложь, и злословие, и брань, унижающие человеческое достоинство.

В-третьих, если ты добился истины, не отступай от нее даже под страхом смерти. Если твои знания не способны убедить тебя, не думай, что кто-то другой оценит их. Если ты сам не ценишь своих знаний, как ждать признания других?

В-четвертых, существуют два орудия, способствующие приумножению знаний. Одно из них — мулахаза, и другое — мухафаза. Эти способности должны находиться в непрестанном совершенствовании. Не усилив их в себе, не умножить знаний.

В-пятых, в девятнадцатом Слове сказано о четырех губительных недостатках ума, среди них тот, что называется беспечностью, праздностью ума. Душа моя, заклинаю, остерегайся этого зла! Оно губительно и для Бога, и для человека, и для разума, и для чести. Оно — враг всему! Но там, где жива совесть, этому недостатку нет места.

В-шестых, сосуд, хранящий ум и знания — характер человека. Воспитывай свой характер! Предавшись зависти, легкодумию, то и дело попадая под влияние чужих речей и сиюминутных увлечений, можешь утратить твердость характера. Не будет пользы от учения, если нет надежного хранилища для знаний.

Для того, чтобы достигнуть намеченной цели и быть верным своему долгу, в характере человека должны быть постоянство, решимость, сильная воля, способные сберечь трезвость рассудка и чистоту совести. Все должно служить делу разума и чести.

АБАЙ ТУРАЛЫ СӨЗ

«Абай лебі, Абай үні, Абай тынысы – заман тынысы, халық үні. Бүгін ол үн біздің де үнге қосылып, жаңғырып, жаңа өріс алып тұр»
М.Әуезов

Абайдың шығармалары – өзі өмір сүрген дәуірінің басты мәселелерін реалистікпен суреттеп, терең мағыналы, шебер тілді көркем туындылар. Абай және оның әдеби мұрасы жайлы сол кезеңдегі, бүгінгі кездегі ақын-жазушылар өз сын-пікірлерін жазған және жазып та келеді.

Белгілі абайтанушы академик Ғарифолла Есім былай дейді: «Абай шығармаларын бір рет қана оқып коймақ түгілі,тіптен оның шығармаларын жаттап алу да аз, мәселе, оны түсінуде. Абай адам санасы кемелденіп, толысқан сайын түсінікті бола бастайды. Әр ұрпақ Абайдан өз түсінігін табады...».

«Абай мұрасы ұлы ақынның шығармашылығының өзегінде жатқан әсемдікке ұмтылумен бейнеленеді» – деп академик Ә.Х.Марғұлан әділ бағалаған болатын.

Абай қаламынан шыққан барша қазынаны, оның рухани мұрасын жүйелі зерттеп, тануда айрықша еңбек сіңірген адам Мұхтар Әуезов болды. Ол әлемге әйгілі эпопеяны барша дүниеге таныстырып, сол арқылы дүниежүзілік мәдениеттің ауқымына көтерді.

М.Әуезов: «Поэзияда, музыкада, қоғамдық – азаттық ой-пікір саласында өлмес-өшпес шығармалар берген. Абай қазақ халқының өткен замандағы өмірін зерттеуші біздің ұрпаққа таңғажайып тұлға болып көрінеді. Ол өз халқының ғасырлар бойғы мәдениетінің таңдаулы нәрін алды және бұл қазынаны орыстың және Батыс Европа мәдениетінің игі әсерімен молықтырды », – деп белгілеген.

Ақынның мол әдеби мұрасы тек қазақ халқының ғана емес, бүкіл адамзаттың рухани қазынасы саналады. Ұлы ақынның құрметіне Қазақстан мен Ресейде ескерткіштер орнатылған. Сонымен қатар Қазақстаннның жоғары оқу орындарында Абай шығармашылығына арналған халықаралық және республикалық ғылыми конференцияларда жыл сайын өткізіледі.

Ойшыл гуманист, данагөй, қазақ-қырғызға ортақ халық жазушысы Ш.Айтматов Абай есімін өзге халықтардың даналарымен қатар қоя отырып, мынадай тамаша пікір білдірген: «Абай – француздарда Шекспир, немістерде Гете, орыстарда Пушкин, өзбектерде Науаи, украиндықтарда Тарас, грузиндерде Шота Руставели, түрікмендердің мақтанышы Мақтымкули сияқты аты аңызға айналған жалпыхалықтық тұлға».

Сыншы – әдебиетші, ғалым Ж.Ысмағұловтың Абай жайлы түсінікті, құлаққа майдай жағатын сөздер айтқан: «Абай сөзі әр қазақтың ағзасына ана сүтімен бірге дариды десе, артық айтылғандық емес. Ана сүті тән қорегі ретінде жас сәбидің буыны бекіп, бұғанасы қатаюына қызмет етсе, ақын сөзі оның санасына адамдық пен азаматтықтың ұрығын сеуіп қызмет етеді».

Абай мұрасы – адамды адам етіп тәрбиелеудің, жан – жақты дамыған зияткер тұлға қалыптастырудың қайнары. Ақынның толық адам туралы айтқандары жас өскінді адамды сүю, құрметтеу, елжандылық, биік адамгершілікке бастайтын жол. Сондай – ақ, әлемдік деңгейдегі білім талаптарына қол созып қана қоймай, соның ұшар басынан көріне білу – бүгінгі таңдағы ұлттық болмысымыздың, адами мақсат – міндеттеріміздің бұлтартпас бағыт, бағдары.

С.Қ.Жүсіпова,
Абай ОКЖ кітапханашы

Ұлы Абайдың қара сөздері – ұрпаққа мәңгі мұра

«Қазақтың бас ақыны – Абай Құнанбаев. Одан асқан бұрынғы соңғы заманда қазақ баласында біз білетін ақын болған жоқ» деп Ахмет Байтұрсынов өткен ғасырда ұлы ақынға мәңгі өлмейтін баға берген.

Иә, Абай – мәңгі өшпес мұра қалдырған кемеңгер, ұлы ойшыл, данышпан ақын.

Оның артында қалдырған мұралары – мәңгілік қазына.

Ұлы Абайдың шығармаларының ішінде шоқтығы биік туындылары – оның қара сөздері. Ақынның қара сөздері – тұнық тұрған философия, даналық ойлар, мәңгілік қанатты сөздер. Қара сөздері өткен ғасырдағы әртүрлі саяси оқиғалар, адам болмысы, тіршілігі, мінез-құлқы дәл қазіргі заманмен сабақтасып, астасып жатыр.

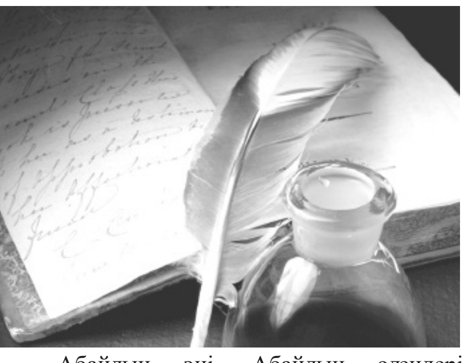

Оныншы қара сөзінде «Біреулер құдайдан бала тілейді. Ол баланы не қылады? Өлсем орнымды бассын дейді,артымнан құран оқысын дейді, қартайған күнімде асырасын дейді.

Баламның жақсысы - қызық, жаманы - күйік. Артымнан мен өлгенде балам құран оқысын десең, тіршілікте өзің кісілерге жақсылық көп жасасаң, кім саған құран оқымайды. Жаманшылықты көп қылсаң,балаңның құраны неге жеткізеді? Тіршілікте өзің қылмаған істі, өлген соң саған балаң кәсіп қылып бере ала ма? Балаң жөні түзу, дұрыс адам болсын десең, ең әуелі өзіңді дұрыстап ал» - деген екен. Осы қара сөздің өзінен-ақ тұнып тұрған даналық ойды, сыршыл толғамды көреміз. Дәл қазір ұлы Абай келіп,насихат, ақыл айтып тұрғандай.....

Абай үні, Абай лебі, Абай тынысы-заман тынысы, халық үні. Ол үннен сан ғасырлық мәңгілік ой, мәңгілік ақыл, мәңгілік мұра естиміз...

«Ұлы Абайдың өмірден өткен күнінен қанша алыстасақ, рухына сонша жақындармыз. Үнемі бұл күйде тұрмас, халық ағарар, өнер-білімге қанар, сол күндерде Абай құрметі күннен-күнге артылар. Бірінші ақынымыз деп қабірін халқы жиі-жиі зиарат етер, халық пен Абай арасы күшті махаббатпен жалғасар. Ол күндерді біз көрмеспіз, бірақ біздің рухымыз сезер, қуанар,» - деп алаш зиялысы Міржақып Дулатұлы айтып кеткен.

Сан ғасырлық мол мұра қалдырған Абайдың шығармалары ұрпақтарға мол мұра, мәңгі өшпес қазына.

Абайдың әні, Абайдың өлеңдері, Абайдың қара сөздері-ешқашан да, еш уақытта да еш қадірін, маңызын жоймайтын мәңгілік мұра.

Ұлы Абай - асыл ойдың биік құдіреті. Елімізде Абайдың рухани мұрасынан нәр алып өскен өскелең ұрпақ оның есімін әрқашан да қастерлейді.

Ұлы Абайдың шығармалары жас ұрпақты еліне, халқына еңбек етуге, мәдениет пен білімге, ізгілік пен адамдыққа, ұлттар достығының дамуына шақырады.

Ақынның қара сөздері - тұнып тұрған даналық. Оның кемеңгерлігі мен данышпандығын танытатын шоқтығы биік мұрасы - қара сөздері. Қара сөздерін оқыған адам бойына ізгілік пен адамдықты сіңіреді, адам болмысқа жат қылықтардан аулақ болады. Қара сөздерімен таныса отырып ұлы ақынның кемеңгер, қайталанбас тұлға екеніне көзіміз жетеді.

Абайдың есімі - жас ұрпақ пен туған халқынаруханижаңғыруменозықөркениетке ұмтылуының, әділдік пен адамдықтың символы болып мәңгі қала береді. Қазақ жазба әдебиетінің,поэзиязының асқар шыңы - ұлы Абай есімі мәңгі өшпейтін жарық жұлдыздай самаладай жарқырай бермек...

Шын хакім,сөзің асыл-баға жетпес
Бір сөзің мың жыл жүрсе дәмі кетпес
Қарадан хакім болған сендей жанның
Әлемнің құлағынан әні кетпес!
...Ай,жыл өтер,дүние көшін тартар,
Өлтіріп талай жанды,жүгін артар.
Көз ашып,жұртың ояу болған сайын
Хакім ата, тыныш бол,қадірің артар.

Нұғұманова Шәрбат Ерханқызы
№14 мектеп-лицейінің
қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімі

АБАЙ ҚҰНАНБАЕВТЫҢ ТУҒАНЫНА - 170 ЖЫЛ / 170-ЛЕТИЕ АБАЯ КУНАНБАЕВА

АБАЙ: МЫСЛЬ И СОВЕСТЬ ЭПОХИ

В 2015 году в Казахстане отмечается 170-летие Абая Кунанбаева. В нашем районе

проводится ряд мероприятий к этой дате. Одним из таких стал районный фестиваль творчества «Әлемдік Абай», посвященный жизни и творчеству великого поэта казахского народа. Абай Кунанбаев - поэт, писатель, общественный деятель, основоположник современной казахской письменной литературы. Чем дальше уходит время, в котором жил Абай, тем сильнее чувствуешь его присутствие. Он был зеркалом общественной мысли, носителем духовного богатства своего народа. И навсегда останется сияющей вершиной в нашей культуре.

Представителей различных этносов, живущих на земле великого просветителя, объединила любовь к его произведениям. Так, на фестивале прозвучали его стихи и песни, исполненные как

на родном - казахском, так и на других языках. Стихотворение собственного сочинения «Абайға арнау» исполнила юная поэтесса, лауреат Республиканских конкурсов, ученица средней школы № 15 поселка Карабас Хуат Тлеугуль. Преподаватель школы № 15 поселка Карабас Гульзия Калышева посвятила Абаю стихотворение, которое прочитал лауреат Республиканского конкурса чтецов Задонцев Дастем, ученик 6 класса, занявший 1 место.

Стихотворение Абая «Жаз» на казахском, русском, немецком и английском языках читали Айсенова Анастасия, Басуматоров Михаил, Осиева Юлия. Великое имя Абая живет! На крыльях народной любви оно облетело степи и горы. Абай был верным сыном своего народа, его неподкупной совестью, могучим голосом! Великий поэт воспел красоту и силу любви в прекрасных стихах.

Тему Абая продолжил со своим прозведением Кайрат Блялов, журналист, обладатель специального приза областного поэтического конкурса. И многие другие талантливые ребята.

«Абай без устали призывал людей к взаимопониманию и дружбе. Он говорил, что мир и согласие возможны только там, где люди разной веры и национальностей понимают друг друга, уважают традиции и обычаи. Свято чтя его заветы, мы проводим этот фестиваль» - говорит директор центральной библиотеки Наталья Филипенко.

Фестиваль завершил свою работу, а впечатлений осталось очень много. Все яркие мгновения праздника творчества и улыбок запомнятся надолго.

Марина Уткина

ВЕЛИКИЙ ПОЭТ И ПРОСВЕТИТЕЛЬ

«В ком господствует чувство любви и справедливости - тот мудр, тот учен!»

В 2015 году будет широко отмечаться 170 лет со дня рождения великого казахского поэта, который прославил родной город не только в нашей стране, но и далеко за ее пределами.

Великий казахский поэт-просветитель, философ, и общественный деятель Абай Кунанбаев родился в Чингисских горах Семипалатинской области в кочевьях рода Тобыкты 12 августа 1845 года. Настоящее имя — Ибрагим, но прозвище Абай, данное бабушкой Зере, осталось с ним на всю жизнь. Первоначальное образование Абай получил в родном ауле у муллы. Начатое в детстве домашнее обучение, было продолжено в медресе Камали-хазрета у муллы Ахмет-Ризы в Семипалатинске, где он изучает восточные языки – арабский, персидский, турецкий. За пять лет учебы в медресе Абай знакомится с творениями великих классиков Востока: Низами, Фирдоуси, Шамси, Навои, сочинениями великих мыслителей, историков и философов. Вместе с этим у него появляется интерес к русскому языку и русской литературе. Абай, нарушая суровый устав медресе, самовольно стал посещать также и русскую школу. В школьные годы Абай не только изучал поэзию, но и сам начал писать стихи.

Отец Абая Кунанбай Ускенбаев являлся крупным феодалом, главой тобыктинского рода, старшим султаном одного из уездов. И по его воле юноше пришлось прекратить учебу, так как Кунанбай решил научить Абая умению вести в ауле дела, разбирать феодально-родовые тяжбы, различные споры, жалобы жителей, чтобы сделать из него влиятельного правителя и он смог продолжить семейную традицию. Перед Абаем открылся иной мир, в котором царила жизнь разных слоев общества, беззаконие и несправедливость.

Абай Кунанбаев был одним из первых читателей общественной библиотеки, где он знакомится с произведениями Лермонтова, Толстого, Крылова, Пушкина, Салтыков-Щедрина. Он понял, что распространение просвещения, знаний и культуры поднимет развитие общества. Из Семипалатинска Абай увозил книги полюбившихся русских поэтов. Абай, считая целью своей жизни просвещение народа, он стал переводить произведения русских писателей. Увлекшись русской поэзией, переводы для Абая стали не просто просветительским долгом, но и потребностью души.

Многие исследователи творчества Абая отмечают его связь с творчеством Лермонтова. Абай перевел на казахский язык более 30 стихотворений Лермонтова. Среди них: «Кинжал», «Дума», «Дары Терека», «Утес», «Выхожу один я на дорогу». Из крупных произведений он перевел отрывки: «Исповедь», «Измаил Бей», «Вадим», «Демон». Именно, через лермонтовские поэтические переводы он познакомился сам и познакомил свой народ с европейской поэзией — Гете, Байроном. Переводческая работа Абая была поистине новым шагом в казахской поэзии и литературе.

Абаем создано около 170 стихотворений и 56 переводов, написаны поэмы, книга «Слова назидания». В истории казахской литературы Абай занял почётное место, обогатив казахское стихосложение новыми размерами и рифмами. Он ввёл новые стихотворные формы: восьмистишья, шестистишья и другие. На стихи Абая слагались песни, так песня на его стихи «Көзімнің қарасы» стала народной. Первые произведения: поэта «Лето», «Наконец волостным я стал» были опубликованы в 1889 году в газете «Дала уалаяты». Первое собрание сочинений Абая было издано в Петербурге в 1909 году под редакцией Какитая Искакова. С тех пор произведения поэта постоянно печатаются и переводятся на языки народов мира.

На шестидесятом году жизни Абай умирает в родных степях и был похоронен около своей зимовки – в долине Жидебай, вблизи Чингисских гор.

А.С.Крутских,
начальник отряда РГУ «Учреждение АК-159/11» старший лейтенант юстиции

ЖАЗ ЛЕТО

Жаздыгүн шілде болғанда,
Көкорай шалғын, бәйшешек,
Ұзарып өсіп толғанда;
Күркіреп жатқан өзенге,
Көшіп ауыл қонғанда;
Шұрқырап жатқан жылқының
Шалғыннан жоны қылтылдап,
Ат, айғырлар, биелер
Бүйірі шығып, ыңқылдап,
Суда тұрып шыбындап,
Құйрығымен шылпылдап,
Арасында құлын-тай
Айнала шауып бұлтылдап.
Жоғары-төмен үйрек, қаз
Ұшып тұрса сымпылдап.
Қыз-келіншек үй тігер,
Бұрала басып былқылдап,
Ақ білегін сыбанып,
Әзілдесіп сыңқылдап.
Мал ішінен айналып,
Көңілі жақсы жайланып,
Бай да келер ауылға,
Аяңшылы жылпылдап;
Сабадан қымыз құйдырып,
Ортасына қойдырып,
Жасы үлкендер бір бөлек
Кеңесіп, күліп сылқылдап.
Жалшы алдаған жас бала,
Жағалайды шешесін
Ет әпер деп қыңқылдап.
Көлеңке қылып басына,
Кілем төсеп астына,
Салтанатты байлардың
Самаурыны бұрқылдап.
Білімділер сөз айтса,
Бәйгі атындай аңқылдап,
Өзгелер басын изейді,
Әрине деп мақұлдап.
Ақ көйлекті, таяқты
Ақсақал шығар бір шеттен
Малыңды әрі қайтар деп,
Малшыларға қаңқылдап.
Бай байғұсым десін деп,
Шақырып қымыз берсін деп,
Жарамсақсып, жалпылдап.
Шапандарын белсенген,
Асау мініп теңселген
Жылқышылар кеп тұрса,
Таңертеңнен салпылдап.
Мылтық атқан, құс салған
Жас бозбала бір бөлек
Су жағалап құтыңдап.
Қайырып салған көк құсы
Көтеріле бергенде,
Қаз сыпырса жарқылдап.
Өткен күннің бәрі ұмыт,
Қолдан келер қайрат жоқ,
Бағанағы байғұс шал
Ауылда тұрып күледі,
Қошемет қылып қарқылдап.

Летом, когда тенисты деревья,
И буйно цветут цветы на лугах,
И на широких речных берегах
Шумно раскидываются кочевья,
Так высока в степи трава,
Что спины коней видны едва.
Вволю насытившись, кобылицы
Не в силах, кажется, пошевелиться:
Тихо стоят они у реки,
Хвостами мух отгоняя лениво.
Лишь весело скачут, резвы на диво,
Жеребята и стригунки.
Гусей и уток крикливых стаи
То опускаются, то взлетают…
Смехом и криками оглашая
Степной простор далеко вокруг,
Женщины юрты ставят ловко.
Видны уверенность и сноровка
В плавных движениях белых рук.
Бай, объехав свои отары,
Довольный скотом и самим собой,
На статном коне трусит домой
К закипающему самовару.
Хозяйка льет из сабы кумыс.
Уже домочадцы в кружок сошлись,
А мальчик, посланный батраками,
Вертится рядом, ластясь к маме,
Просит жалобно: “Мяса дай!”
В тени навеса готовят чай.
И в ожиданьи горячего чая,
На кошмах важно усевшись, баи
Ведут беседу между собой.
Пока один, не в меру болтливый,
Трещит не смолкая, другие учтиво
Кивают рассказчику головой.
Старец дряхлый в белой рубашке
Кричит чабанам: “Отгоните скот!”
Мечтает бедняга, что бай позовет
И угостит кумысом и барашком.
Табунщики на лошадях лихих,
В чапанах, поясом стянутых туго,
К аулу спешат, обгоняя друг друга,—
Усталыми кажутся лица их.
А группа юношей с ловчей птицей
На уток охотится и веселится.
Если выпущенный из рук
Стремительно беркут ввысь взовьется
И крупного селезня схватит вдруг…
Что было — прошло, и уже не вернется
К бедняге, дряхлому старику.
Он сделал все на своем веку
И, праздно стоя на берегу,
В угоду юношам громко смеется.

МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛ – МЕНІҢ БОЛАШАҒЫМ

КІТАП - БІЛІМ БҰЛАҒЫ

За годы независимости в Казахстане проведено много успешных реформ. Их неотъемлемой частью является совершенствование языковой политики, нацеленной на создание условий для всестороннего развития и функционирования языков всех этносов.

В республике активно ведется работа по изучению государственного языка. Это обусловлено социальными интересами самого общества. Казахский язык приобрел консолидирующую функцию, стал фактором культурно-политического единства народа Казахстана. Свободное владение государственным языком – объективная потребность каждого гражданина республики, и трудно не заметить, что казахский язык становится все более востребованным, причем в различных сферах общественной жизни.

На страницах нашей газеты мы уже писали о том, что в Центральной библиотеке г.Абай по инициативе редакции районной газеты «Абай-ақиқат» состоялся круглый стол «Мемлекеттік тілі білу-өмір талабы», посвященный развитию государственного языка. В тот день я обратил внимание на книжную выставку, которую абайские библиотекари назвали «Мемлекеттік тілімен - болашаққа». Библиотекарь читального зала Арай Сыздыкова продемонстрировала участникам круглого стола интереснейшие учебные пособия, разговорники на разные темы и красочные словари. Всем книжная выставка очень понравилась, а я решил более подробно проанализировать роль библиотеки в деле пропаганды и изучения государственного языка.

Сегодня Абайская Централизованная библиотечная система – это объединение 16 государственных библиотек, которые не только предоставляют свободный доступ к книгам и Интернет- ресурсам, но и сами создают информационное поле.

Стоит отметить, что директор Централизованной библиотечной системы Наталья Филипенко прикладывает все силы для пополнения книжного фонда, в том числе и на государственном языке. С каждым годом библиотечный фонд увеличивается, и что конечно же радует нас, читателей, на книжных полках появляется художественная литература на казахском языке. В соответствии с Законом Республики Казахстан о языках все библиотеки Абайской библиотечной системы осуществляют свою деятельность согласно программе «Библиотека – информационно-образовательный центр изучения государственного языка». Посещая сельские округа нашего района, я люблю бывать и в сельских библиотеках. Все сельские библиотеки, в том числе и Центральная библиотека г.Абай, которая является визитной карточкой всей системы, оформлены в художественном стиле на казахском и русском языках и в соответствии с Законом о языках Республики Казахстан. Прекрасные образы героев казахских поэм и замысловатые национальные узоры претворяет в жизнь талантливый абайский художник Рашид Кидрасов.

Каждого посетителя абайские библиотекари встречают улыбкой и стараются ему помочь в поиске необходимой информации. В читальном зале Центральной библиотеки читатели имеют возможность с помощью Всемирной паутины посетить специализированные он- лайн сайты обучения казахском языку. Для удобства название сайтов и другая полезная информация размещена на стендах.

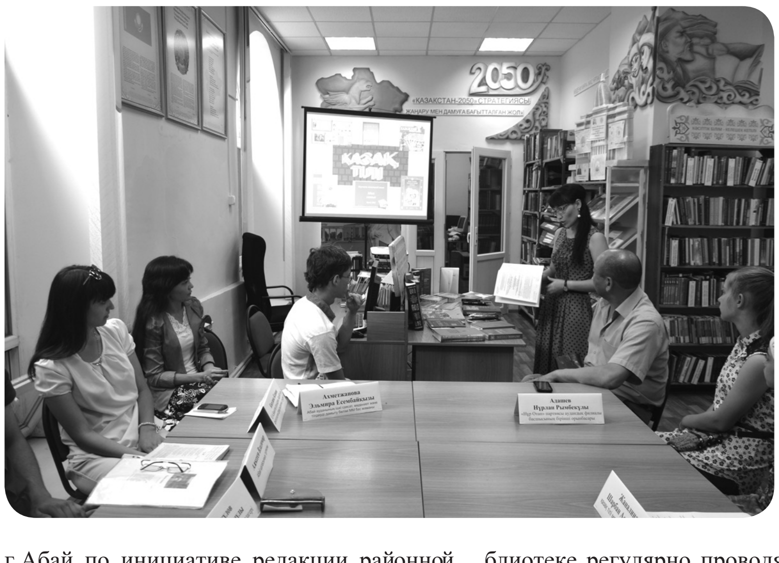

Кітап – білім бұлағы, что в переводе с казахского означает, Книга – источник знаний. Вот и библиотеки района выступают неким прозрачным родником, центром притяжения одаренных и творческих людей. В Центральной библиотеке регулярно проводятся различные мероприятия, направленные на реализацию языковой политики и развития государственного языка. Абайцы с удовольствием принимают участие в фестивале казахской литературы и искусства, литературных вечерах в честь казахских писателей и других интересных мероприятиях. Регулярно в Центральной библиотеке отмечают День языков народа Казахстана. В прошлом году данное мероприятие прошло на трех языках – казахском, русском и английском, тем самым, осуществляется триединство языков, о чем неоднократно в своих выступлениях говорит Глава государства. Развитию государственного языка уделяется внимание и в Центральной детской библиотеке города Абай. Специально для юных читателей здесь действует «Клуб изучения казахского языка «Тілашар» (руководит им молодой специалист Алия Оспанова). Детский клуб «Тілашар» - это обучение детей общению на казахском языке, воспитание интереса к языку через знакомство с казахской литературой, культурой, обычаями и традициями. Все встречи с детьми в клубе проходят под девизом «Говорим и читаем по-казахски». На занятиях библиотекари используются слайд – шоу, интернет – путешествия, просмотр мультфильмов на казахском языке и телепередач по изучению государственного языка.

Я люблю посещать библиотеки, ведь здесь работают настоящие профессионалы, беззаветно преданные своему делу, неравнодушные и творческие люди. Библиотеки не только сохраняют наследие прошлого, но и создают информационную базу будущего. Велика роль современных библиотек и в информационном обеспечении образовательных процессов и развития языковой политики.

Кайрат БЛЯЛОВ

БЮДЖЕТТІК НЕСИЕЛЕР БАҚЫЛАУДА

Қарағанды облысы бойынша Қаржылық бақылау инспекциясымен Қазақстан Республикасы қаржы министрлігі Қаржылық бақылау комитетінің тапсырмасы негізінде, 2013-2015 жылдар кезеңінде берілген бюджеттік несиелердің пайдаланылуы және оның уақытылы қайтарылуына бақылау іс-шаралары келесі бағыттарда, бюджеттік бағдарламалар бойынша жүргізілді:

- облыстық бюджеттерді, Астана және Алматы қалаларының бюджеттерін тұрғын үй салу, сатып алу және жобалау үшін несиелеу;
- кәсіпкерлікті шағын несиелеу үшін облыстық бюджеттерді несиелеу (2012-2020 жылдары моноқалаларды дамыту);
- әлеуметтік саланың мамандарын әлеуметтік қолдау шараларын іске асыру үшін жергілікті атқарушы органдарды бюджеттік несиелеу;
- кәсіпкерлікті ауылдық жерлерде Жол картасы жұмыспен қамту-2020 бағдарламасы шеңберінде дамыту үшін облыстық бюджеттерді несиелеу.

Осы бақылаумен барлығы, 4 облыстық басқарма, 5 қалалық (аудандық) атқарушы органдар, сондай-ақ, 2 жергілікті атқарушы органда және бір аймақтық уәкілетті ұйымда 01.01.2013ж.-31.01.2015ж. аралығындағы кезең қамтылды.

Бақылау барысында бюджеттік және мемлекеттік сатып алу заңнамаларының бірқатар бұзушылықтары анықталды.

Қарағанды қаласында, тұрғын үй салу, сатып алу және жобалау үшін «Қолжетімді баспана 2020» бағдарламасы шеңберінде, тұрғын үй салу жинақтау жүйесі бағдарламасы шеңберінде қазіргі уақытта «Панель-Центр шағын ауданында №1,2,3 несиелік тұрғын үйлерді салу» және «Қарағанды қаласы, №137 есеп кварталы, Республика даңғылы мен Гудермесская көшелерінің қилысы (құрылыстың 2-ші кезегі) нысанындары бойынша тұрғын үйлер салынуда.

Бақылау барысында Қазақстан Республикасы Үкіметінің 21.06.2012ж. №821 қаулысымен бекітілген «Қолжетімді баспана-2020» Бағдарламасының және Қазақстан Республикасы Үкіметінің 28.06.2014ж. №728 қаулысымен бекітілген аумақтарды дамыту Бағдарламасының талаптары бұзылып, Қарағанды облысының жергілікті атқарушы органдары (облыстық әкімшілік) және «Қазақстанның Тұрғын үй Құрылыс» Жинақ Банкісі арасында Қарағанды қаласында тұрғын үй салу және сатуды, тұрғын үй салу үшін жинақтау жүйесі арқылы жүзеге асыру үшін Келісім жасалмаған және Қарағанды қаласында әрбір құрылыс нысаны бойынша тұрғын үй салу және сатуға, ынтымақтастық келісім-шарты жасалмаған.

Сонымен қатар, Қазақстан Республикасы Бюджет Кодексінің талаптары бұзылып, 2013 жылдың соңына тіркелген республикалық бюджеттен бөлінген 91273,0 мың теңгенің бюджеттік несиелері мақсатсыз жұмсалынып, тұрғын үй салу, сатып алу және жобалау үшін «Қолжетімді баспана 2020» бағдарламасы шеңберінде пайдаланылмай, жергілікті бюджет қаражаты арқылы іске асырылатын шараларға жұмсалынған.

«Әлеуметтік саланың мамандарын әлеуметтік қолдау шараларын іске асыру үшін жергілікті атқарушы органдарды бюджеттік несиелеу» бағыты бойынша Абай және Осакаров аудандарында 6363,2 мың теңгенің бюджеттік несиелері тиімсіз пайдаланылған, яғни, әлеуметтік қолдау шараларын алған 6 маман өздерінің міндеттемелерін орындамай және 5 жыл ауылдық жерлерде орналасқан мекемелерде қызмет атқармай, жұмыстан шығып кеткен.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2009 жылғы 18 ақпандағы №183 қаулысымен бекітілген, Ауылдық елді мекендерге жұмыс істеу және тұру үшін келген денсаулық сақтау, білім беру, әлеуметтік қамсыздандыру, мәдениет, спорт және агроөнеркәсіптік кешен мамандарына әлеуметтік қолдау шараларын ұсыну мөлшерін және Ережесінің талаптары бұзылып, жоғарыда көрсетілген аудандарда бюджеттік несиелер бойынша 190 маманның 2397,1 мың теңге қарызы тіркелген және жұмыстан шыққан 1 маманның 613,1 мың теңге несиесі қайтарылмаған.

Бақылау шараларының нәтижесі бойынша Қарағанды қаласының атқарушы органдарының 2 лауазымдық тұлғасына әкімшілік жауапкершілік қолданылды және анықталған бұзушылықтарды және (немесе) оларға ықпал еткен себептер мен жағдайларды жоюға ұсынулар шығарылды.

Б.Баязитов,
Қарағанды облысы бойынша Қаржылық бақылау инспекциясының бас маман, бас бақылаушы-тексерушісі

АДАМ. ҚОҒАМ. ЗАҢ.

БОСТАНДЫҚҚА БІЛІММЕН

Қылмыстық атқару жүйесіндегі түзеу мекемелерде сотталғандарды тәрбиелеу шараларының бірі төлем ақы төлеу, еңбекке және кәсіби дайындыққа қатыстыру.

Қазақстан Республикасының ҚАК 123 бабына сәйкес мекемелерде сотталғандарға

техникалық және кәсіби білім берілуі керек.

Мекемеде 2003 жылдан бастап Абай қаласының көп салалы колледжінің базасынан техникалық және кәсіби білім беру ұйымдастырылған. Сотталғандарға курсты бітіру бойынша мемлекеттік үлгіде диплом беріледі, яғни мамандығы және разряды көрсетіледі.

Өнеркәсіп аймағында РМК «Еңбек-Қарағанды» филиалының цехтарында (аспаптық, электрцехында, нан пісіру, тігін тігу учаскелерінде) сотталған оқушылар практикалық сабақтан өтеді, яғни қажетті құралдар (токарь, дөңгелектеу, фрезер станоктары, пісіру аппараттары, тегістейтін т.б) және құралдар берілген. Тұрғын аймақтың жалпы білім беру мектебінде теориялық сабақтарын жүргізу үшін арнайы сыныптар, оқулықтар әдістемелік құралдар бөлінген. 2003 жылдың қыркүйек айынан осында газоэлектрпісіруші, құралдарды жөндеу бойынша электромонтер, токарь, етікші, аспазшы, балташы-ағаш ұстасы, қаңылтырлушы, сылақшы-бояушы, электрдәнекерлеуші, слесарь-сантехник, кірпішші-өңдеуші, фрезеровщик мамандықтарымен 689 сотталған оқып шыққты. (оның ішінде 119 адам

күшейтелген режимнен, 570 адам ерекше режимнен). Биылғы жылы сотталғандар фрезеровщик, аспазшы мамандықтар бойынша оқып шыкты. Ттамыз айында 2 топ оқыту жоспарланған: токарь және аспазшы.

2015 жылдың 31 шілдесінде «аспазшы» топтардың мамандығы бойынша отызыншы мерейтойы өтті. Барлық мамандықтар еңбек нарығында жоғарғы талапты және абыройлы. Сонымен қатар мекемеде оқушылар арасында «Үздік маман» атағына сайыстар өткізіледі. Олардың мақсаты өз ісінің озаттарын анықтайды. Сайыс теориялық және практикалық білімін тексеруде тұрады. Бірінші, екінші, үшінші орынға ие болғандар бағалы сыйлықтармен марапатталады.

Көп салалы колледжден кәсіби білім алатындардың саны көбейді. Босатылған сотталғандар мамандықтары бойынша қажетті жұмыстарына қол жеткізеді, ең басты мәселе мамандықтары барлар босап шыққанда азаматтар еңбекке жолдама ала-

ды.

Біз сотталғандардың мамандық алып, қоғамда өз орындарын табуы үшін барлық жағдайды жасауға тырысып отырмыз. Мекеменің басты мәселесі- босап шыққан кейін өмір сүруге ақша жинау және ақша табуға мүмкіндік беруге, мамандықтарын жоғарылату, сотталғандардың мамандықтары бойынша оқыту. Өйткені әр сотталған, бас бостанығынан айырлған жерде отырып олар бір белгілі бір жағдайға сену және әкімшіліктің қолдауын білулері қажет.

А.Қ.Ысқақова,
СЕҰБ бастығы Әділет майоры

ДСҰ аясында шағын бизнес біршама оң нәтижелерге ие болуы мүмкін

Экспорт бойынша үлесінің аздығына қарамастан, Қазақстанның шағын және орта бизнесі ДСҰ аясында көптеген оң нәтижелерге ие болуы мүмкін.

Бүгін Орталық коммуникациялар қызметінде отандық бизнесті дамыту мен қолдау тақырыбы бойынша өткен брифингте «Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ басқарушы директоры Ғабит Лесбеков осындай пікір білдірді.

Басқарушы директордың сөзіне қарағанда, қоғамда ДСҰ-ға енгеннен шағын және орта кәсіпкерлік құрдымға кетеді деген пессимистік көзқарас болмауы тиіс.

«Әрине, бұл ретте экспорттаушы кәсіпорындардың басымдықта болатыны анық. Өйткені, олар үшін халықаралық сауда аренасында өздерінің тауарларын кедергісіз шығарып, халықаралық соттар мен құқық қорғау ұйымдары арқылы ережелерге жүгіне отырып, өздерінің мүмкіндіктерін арттыруға болады. Сосын енді бизнесті құрып, оны жүргізу де ашық бола түседі. Сонымен қатар, еліміздегі шағын және орта бизнес сараланған секторда шетелдік инвесторлардың келуі күтіледі», - деп атап өтті Ғабит Лесбеков.

Оның сөзіне қарағанда, шағын бизнес үшін ДСҰ-ның өзіндік оң нәтижелері баршылық.

«Әрине, өкінішке қарай қазақстандық бизнестің экспорты соншалықты көп емес, алайда мұндай ауқымды нарықтың ашылуы арқасында отандық бизнес рыноктың мейлінше кең екенін сезініп, бәсекелестіктің қандай болатынын анық байқай алатын болады. Бұл бір жағынан бизнестің шыңдалуына де сеп болмақ», - деп атап өтті ол.

«САРЫ–АРҚА» АУДАНДЫҚ САҢЛАҚТАРДЫ АНЫҚТАДЫ

Тамылжыған тамыздың алғашқы күні. Ауданның жақсы мен жайсаңдары, құрметті ардагерлері, оның ішінде ауданымыздың спортына елеулі үлес қосқан ардагерлері

кала халқын қуанышқа кенелтетін нысан, жабық жүзу бассейнінің іргетасын қалады. Бір күнде 300 адамға дейін қабылдай алатын мұндай спорт нысанының ашылуын аудан тұрғындары көптен күткен болатын. Сондықтан ашылу салтанатына жасы мен жасамысы жиналды. Абай қаласының тұрғындарының қуанышында шек жоқ. Әсіресе, жастар жағы жағымды жаңалықты естіп, бөріктерін аспанға атты. Ендігі жылы бұл шаһарда бұрын-соңды болмаған ұзындығы 25, ені 11 метр бассейн бой көтереді. Ғимараттың екінші қабатында жаттығу залы болады. Және тұрғындардың спортпен шұғылдануына мұнда барлық жағдай қарастырылған. Оның құрылысына облыстық және

аудандық бюджеттен қаражат бөлініпті. Ең бастысы, 37 адам еңбекпен қамтылмақ. Аудан әкімі құттықтау сөз сөйлеп, бұл нысанның салынуы алдағы уақытта да өңір тұрғындарының салауатты өмір салтына деген қызығушылығын арттырып, Абайдан енді тек мықты боксшылар ғана емес, байрақты бәсекелерде бас жүлдені бермейтін су спортының саңлақтары да шығатынына нық сенім білдірді.

Одан кейін жиналған қауым «Жігер» стадионына қарай асықты. Өйткені ол жерде аудандық «Сарыарқа» жазғы спартакиадасы жалауын желбіретті. Ашылу салтанатында сөз бастаған аудандық мәслихат хатшысы Борис Александрович Цай 14 селолық округтің оғыландарына сәт-сапар тіледі. Саламатты өмір мен салауатты ұрпақ жігерін жанитын спорт мерекесіне жиналған жұрт өздері жанкүйер болатын сайыстың маңына бағыттады. Жазғы спорт түрлерінің 10 түрінен бәсекелі жарыстар қаламыздағы №10 және №5 орта мектептерінде ерлер арасында волейболдан өтсе, жасөспірімдер спорт мектебінің кешенінде әйелдер арасындағы айналымдар жалғасып жатты. «Жігер» стадионында ауылық округтер шағын футболдан додағы шықса, теннис кортының маңын «Қазақ күресін» қызықтағандар қоршады. Бұл жерге жақын орналасқан хоккей

алаңында кір көтеру мен қол күресін (армреслинг) қолпаштағандар да көп болды. Абай атындағы №5 орта мектептің спорт алаңында президенттік көпсайыстан ер балалар мен қыздардың тартысы да қызу өтуде. Жасөспірімдер спорт мектебінің жекеленген бөлмесінде ой спортының сайыстары тоғызқұмалақ, шахмат, шашки ойындары шиеленісіп жатса, орталық дәлізде стол теннисінің қол мергендері өзара өктемдік көрсетуде.

Аудандық спорт бөлімінің басшысы Амангелді Нұрмұханов, спорттық шаралардың еркін өтуіне ешқандай кедергілер болған жоқ, асыра сілтеу мен етектен тартуға жол берілмейді. Бәрі спорт, білім мамандарынан іріктелген қазылар алқасының әділ шешімімен белгіленеді. «Жүзден жүйрік, мыңнан тұлпар» шығаратын шынайы додада екі жақ, жеңу бар да, жеңілу бар. Он төрт округтен даралanып шыққандар олжаны оңай бере қоймасы анық. Сонымен командалық ұпай санымен III-орында 119 ұпаймен Құрма селолық округі алса, 124 ұпаймен II-орында Көксу ауылы марапатталды.Ал жүлделі I-орында өңірімізге қуатымен тоқ берген, жылуымен от берген Топар елдімекеннің ерлері иеленді. Жекеленген спорттық сайыстарда топ жарып, топтық жарыста ұтымды ұпай жинай алмағандарға серпін болар «Сары-Арқа» жазғы спартакиадасы жылда өтетін талап пен сенімнің межесі. Ұлт денсаулығына арқау болған саламатты Қазақстан мемлекеті де, «Мәңгілік Ел» идеясының игіліктеріне дені сау ұрпақпен

жетпек. Жеңімпаздарымыз бақтарын көршілес Жаңаарқа ауданында өтетін облыстық спартакиадада сынайтын болады. Биыл 170-жылдығы тойланатын ұлы ақын Абайдың атын ғана емес, айдай әлемге Абай қаласының атағын көтеріп, жағымды жаңалығымен сүйіншілеген жерлес спортшыларымыз жасай берсін!

Руслан Нұрбай

Директор - бас редактор НҰРБАЙ Руслан Жаманханұлы

АБАЙ-АҚИҚАТ

Тіркеу куәлігі №13133-Г (Қазақстан Республикасының Мәдениет және ақпарат министрлігі 30.10.2012ж. берген)

ҚҰРЫЛТАЙШЫСЫ: Абай ауданының әкімдігі

МЕНШІК ИЕСІ: "Аудандық "Абай-Ақиқат" газетінің редакциясы" ЖШС

Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді. Жарнамалар мен хабарландырулардың мазмұнына жарнама беруші жауап береді.

Опубликованные материалы не всегда отражают точку зрения редакции. Ответственность за содержание рекламного текста несут сами рекламодатели.

Газетте жарияланған материалдарды сілтемесіз көшіріп басуға болмайды.
При использовании материалов в СМИ ссылка на «Абай-Ақиқат» обязательна.

Хат жазып, хабарласыңыз. Мекен-жайымыз: Қарағанды облысы, Абай қаласы, 3 ықшамаудан, 43 үй. Телефон: 8(721-31) 4-14-29 (факс), бухгалтерия 4-90-56, **эл. пошта:** abayhabar@mail.ru
Пишите, звоните. Наш адрес: Карагандинская область, город Абай, 3 мкрн, д.43.
Телефон:8 (721-31) 4-14-29 (факс), бухгалтерия-4-90-56, **эл.почта:** abayhabar@mail.ru

Газет редакцияда теріліп, беттеліп, "Қарағанды Полиграфиясы" ЖШС баспаханасында басылды: Қарағанды қаласы, Ермеков көш., 33
Таралымы 3050 дана
Тапсырыс №30
Көлемі 2 баспа табақ